

Dante Alighieri Božanska komedija

Pri nastanku te pesnitve so sodelovali številni literarni in filozofski vplivi (biblija, Vergil, sholastična filozofija, sladki novi slog, zgodovinopisje, srednjeveški vizionarni spisi itn.). Predvsem pa je delo nastalo iz Dantejevih osebnih, političnih, moralnih, ljubezenskih doživetij, oziroma iz stališča do problemov italijanske srednjeveške družbe (nasprotje med papeštvom in cesarstvom, neenotnost Italije, razpadanje srednjeveškega verskega, socialnega in političnega reda, nastajanje zgodnjega kapitalizma). Zaradi svoje vsebinske pomembnosti in oblikovno-estetske skladnosti je Božanska komedija najpomembnejše delo srednjeveške književnosti.

Dante jo je začel pesniti leta 1307, končal jo je po letu 1313. Pesnitev je razdeljena v troje delov: Pekel (Inferno), Vice (Purgatorio) in Nebesa (Paradiso). V vsakem delu je 33 spevov, z uvodnim spevom pa celotno pesnitev sestavlja sto spevov. V zgradbi se uveljavlja srednjeveška vera v mistiko števil, ki jo je krščanstvo sprejelo iz antike. Pesnitev je spesnena v prvi osebi in pripoveduje pesnikovo potovanje skozi peklo in vice v nebesa. Pesnik je v tej pesnitvi prisposoda za človeško dušo, ki jo vodita na poti k odrešenju Vergil (alegorija razuma) in Beatrice, ki je nekakšen simbol teologije ali tudi božje milosti.

Dante je v Božanski komediji izrazil tudi svoje maščevanje do svojih političnih nasprotnikov in s tem tudi politično stanje tistega časa v Italiji, predvsem v Firencah. Svoje politične nasprotnike je postavil v najgloblje kroge pekla. V peklo je postavil tudi papeža Bonifacija VIII, ker se mu je hotel osebno maščevati. V tej pesnitvi se tudi opazi, da je krščanstvo prepovedovalo katero koli drugo vero. To je razvidno iz dejanja, kjer je Dante postavil skoraj vse pogane v prvi krog pekla, v Limbo, in ker je Mohameda postavil v deveto kotanjo osmega kroga pekla, ker je razširjal drugo vero. Pogane je obsodil po krivici, saj za Kristusa sploh niso vedeli, ker jih je večina živela pred njim. Tisi pogani, ki pa so zamenjali vero in so bili hkrati tudi pesniki ter filozofi, pa so dobili prostor v rajju.

Dante kaže v tej pesnitvi izredno podrejenost veri tistega časa. V peklu so smotisti pripadniki krščanske vere, ki so svoje položaje izkoriščali za osebne namene in interese nekaterih političnih strank. Nekatere grške mitične junake je tudi postavil v peklo, ker so polni zvijač in idej, kako uničiti svojega nasprotnika. Odisej je eden izmed njih, ker je on tisti, ki se je spomnil zvijače z lesenim konjem (trojanski konj). Peklo je kraj, kjer so bile duše kaznovane zaradi svojih dejanj.

V vice so prišli tisti pripadniki krščanstva, ki so tudi grešili, vendar ti grehi niso bili usmerjeni proti bogu ali veri, sprejeli pa so tudi tiste, ki so se v usodnem trenutku pokesali in jim je bilo oproščeno. V vicah se duše očiščujejo svojih grehov in tako si po dolgotrajnih mukah izborijo pot v nebesa. Skozi peklo in vice je bil Vergil Dantejev vodnik, ki pa se je umaknil tik pred rajem in ga je po rajju potem vodila Beatrice. Vergil je bil njegov vzornik in ga je Dante pri pisanju tudi posnemal, ker mu je bil Vergilov slog zelo pri srcu. Dante v uvodu tudi omenja, da je bilo tako usojeno, da ga pride Vergil rešiti pred zvermi. Tukaj je izražena Dantejeva želja, da bi nekoč rad spoznal tudi svojega vzornika. Beatrice je v tej pesnitvi v vlogi pojma boga, pojma božanstva in je tudi postavljena v primerno okolje (raj-nebesa). Dante naj bi se že v svojem devetem letu zaljubil vanjo in mu ljubezen do nje pomeni nekaj najlepšega, ki je v pesnitvi izraženo z rajem. Dante v pesnitvi po tistem izraža tudi svoje žalovanje do Beatrice, ker jo je srečal (videl) samo dvakrat in ker si je ona izbrala drugega in je tudi mlada umrla. Dante se zaradi tega tudi sam postavlja v vice, ker naj bi bil raj zanj nedosegljiv (nedosegljiva ljubezen do Beatrice).

To naj bi pomenilo, da ti pravi prijatelj (Vergil) vedno stoji ob strani, tako v dobrem (vice) kot v slabem (peklo), vendar pa nikoli ne more zamenjati ljubezni (raj-Beatrice).